

Narratief van de Faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit Amsterdam

1. Waarom dit narratief?

Zowel binnen de universitaire wereld als breder in de maatschappij bestaat onduidelijkheid over en onbekendheid met de rol en betekenis van de disciplines theologie en religiewetenschap binnen het academisch domein. Elders in de westerse wereld is dat niet veel anders dan in Nederland. Daarom acht de Faculteit Religie en Theologie (FRT) van de Vrije Universiteit (VU) het wenselijk zich door middel van dit narratief zowel nationaal als internationaal te presenteren en te positioneren.

Nationaal positioneert de FRT zich als een van de weinige faculteiten waar theologen van verschillende religieuze tradities, in nauwe samenwerking met religiewetenschappers en in de brede academische context van een algemene universiteit, de bronnen en praktijken van levensbeschouwing bestuderen en inzetten bij de analyse van maatschappelijke vraagstukken. Vanuit deze expertise wil de FRT een inspirerende academische opleidingsplaats zijn voor hen die een leidinggevende positie ambiëren binnen een geloofsgemeenschap dan wel als deskundige op het terrein van zingeving, religie en levensbeschouwing hun positie in de maatschappij willen innemen. Deze nationale positionering zal op herkenbaarheid worden getoetst door middel van een, in opdracht van de FRT door een extern onderzoeksbureau, uit te voeren onderzoek onder Nederlandse opinieleiders en leidinggevendenden in politiek, overheid, levensbeschouwelijke instanties, NGO's, educatieve en culturele instellingen en bedrijfsleven. De resultaten van dit onderzoek zullen worden verwerkt in de definitieve versie van dit narratief.

Internationaal positioneert de FRT zich als een erkende Graduate School waar promovendi vanuit de gehele wereld hun doctorsgraad kunnen behalen in de religiewetenschap en theologie in de brede zin van het woord. De FRT realiseert deze ambitie onder meer door partnerships met enkele opleidingsinstituten die zelf wereldwijde geloofsgemeenschappen vertegenwoordigen, te weten de *International Baptist Theological Seminary (IBTS)*, *Queens Foundation in de UK*, de *Union School of Theology* in Wales en de *Ethiopian Graduate School of Theology*. De keuze van deze instellingen voor een partnership met de FRT en de VU is gebaseerd op twee pijlers. Enerzijds hebben de VU en de FRT in de loop der jaren een sterke internationale reputatie opgebouwd onder meer als centrum voor protestants christelijke theologiebeoefening, blijkend uit de goede positie die de FRT al jaren inneemt in internationale rankings. Anderzijds heeft de FRT aan aantrekkelijkheid voor internationale partners gewonnen door de verbreding van de FRT-expertise naar meerdere religies en levensbeschouwingen, met ruime aandacht voor de interreligieuze dialoog.

Een belangrijke nevendoelstelling van dit narratief is tenslotte dat FRT zich hiermee ook naar de brede academisch gemeenschap van de VU zelf presenteert als een interessante partner die, gefundeerd op een sterke theologische reputatie, op hoog academisch niveau het perspectief van levensbeschouwing kan betrekken bij de bestudering van grote maatschappelijke thema's die in het onderzoeksprogramma van de VU centraal staan. Dat hiervoor een goede voedingsbodem bestaat blijkt uit verschillende lopende onderzoeksprojecten waarin FRT-wetenschappers samenwerken met collega's uit vrijwel alle andere VU-faculteiten.

Dit narratief is als volgt opgebouwd. In paragraaf 2 beschrijven we de motivatie van de VU en de FRT om, anders dan de meeste andere universiteiten in Nederland, theologie en religiewetenschap, in nauwe verbinding met elkaar, als academische disciplines te koesteren in zowel het onderwijsaanbod als in het onderzoeksprogramma. In paragraaf 3 gaan we nader in op het onderscheid tussen theologie en religiewetenschap en betogen we dat deze alleen in nauwe onderlinge samenhang tot goede ontplooiing kunnen komen. In paragraaf 4 beschrijven we de oriëntatie van ons onderwijsaanbod, terwijl tenslotte in paragraaf 5 de maatschappelijke relevantie van het FRT-onderzoek nader wordt toegelicht tegen de achtergrond van het sterke fundamenteel academische onderzoeksprofiel van de FRT.

2. De VU en theologie en religiestudies zijn en blijven onlosmakelijk met elkaar verbonden

Uit CBS-cijfers uit 2021 (<https://longreads.cbs.nl/nederland-in-cijfers-2021/welk-geloof-hangen-we-aan>) blijkt dat 55% van de Nederlanders van 15 jaar of ouder zegt in het geheel niet-gelovig te zijn. Soms wordt daaruit, ook binnen universitaire gemeenschappen, de conclusie getrokken dat de bestudering van religie en theologie daarmee maatschappelijk minder relevant is geworden en het daarom weinig problematisch is als deze uit het aanbod van academische studierichtingen zou verdwijnen. Deze tendens is versterkt door de (weliswaar afnemende) dominantie van de natuurwetenschappen binnen het wetenschappelijk bedrijf, alsmede door een zekere angst voor religie (ook wel aangeduid als religiestress) die binnen de westerse samenleving (inclusief de academische wereld) waarneembaar is. Afgezien van het feit dat uit dezelfde cijfers blijkt dat 45% van de Nederlandse (jong)volwassenen wel betekenis hecht aan levensbeschouwing, geven ontwikkelingen in de Nederlandse samenleving ook aan dat met het afkalven van de bestudering van religie en theologie een academische studierichting uit beeld dreigt te raken die juist in het huidige tijdsgewricht van grote betekenis kan zijn om religieuze geletterdheid binnen de Nederlandse samenleving te bevorderen. In onze nationale pluralistische context met een sterke immigratie is kennis van verschillende religies, levensbeschouwingen en spiritualiteit immers van toenemend belang. In de zorg, het onderwijs, penitentiaire instellingen, het bedrijfsleven en bij de overheid komen uiteenlopende levensovertuigingen elkaar dagelijks tegen. Als binnen leidinggevende teams kennis over religies en levensbeschouwingen, hun samenhang en onderlinge verschillen ontbreekt, kan dat het functioneren van maatschappelijke verbanden belemmeren en zelfs ontwrichten. Omdat een groot deel van de jongere generatie in de westerse samenleving niet religieus is opgevoed, is onder hen een meer ontspannen attitude tegenover religie en spiritualiteit waarneembaar. Deze meer religie-ontvankelijke houding is een reden te meer om de disciplines theologie en religiewetenschap binnen het academisch domein een solide plek te blijven bieden.

Daar komt bij dat uit cijfers van Amnesty International (<https://www.amnesty.nl/encyclopedie/godsdiens-geloof-religieuze-onverdraagzaamheid-en-mensenrechten>) blijkt dat wereldwijd niet minder dan 85% van de wereldbevolking aangeeft zich in hun persoonlijke, economische en politieke stellingname door religieuze overwegingen te laten leiden. Binnen de VU zijn we van oordeel dat ook deze cijfers een duidelijk signaal geven inzake het belang van een wezenlijke rol voor theologie en religiewetenschap binnen het Nederlands universitaire bestel. Naast een substantiële vraag naar leidinggevendend binnen geloofsgemeenschappen is de betekenis van religiestudies en theologie immers ook van belang om als Nederland de aansluiting bij de internationale ontwikkelingen niet te verliezen door zorg te dragen voor voldoende academisch opgeleid potentieel met kennis van religie en levensbeschouwing.

Zowel politiek en bestuurlijk, maar ook economisch en wetenschappelijk zullen academisch opgeleiden nodig zijn die kennis hebben van theologische en religieuze ontwikkelingen die een rol spelen in de keuzes die wereldburgers maken en in de relaties die zij aangaan.

Ook constateren we dat de behoefte in Nederland aan leidinggevend kader binnen de rijke schakering aan levensbeschouwelijke organisaties, zoals kerken en moskeeën, groot is. De FRT onderscheidt zich van de levensbeschouwelijke theologisch universiteiten in Nederland door theologen en religiewetenschappers op te leiden in de brede universitaire context van andere wetenschapsgebieden en in dialoog met vertegenwoordigers van andere geloofsgemeenschappen. Naar onze overtuiging komt dat niet alleen hun functioneren in hun leidinggevende rol in die geloofsgemeenschappen ten goede, maar verdiept dat ook de eigen geloofsovertuiging.

De VU acht zich om meerdere redenen aangewezen zich op te werpen als de Nederlandse brede universiteit waar theologie en religiewetenschap, in hun onderlinge samenhang, op academisch niveau blijvend in stand worden gehouden en zich verder kunnen ontwikkelen.

In de eerste plaats is de VU zich ervan bewust dat ze als academische instelling groot is geworden vanuit een traditie waarin theologie vanouds een dominante rol speelde en waarin studenten en medewerkers *'hun levensbeschouwing niet thuis behoeven te laten'*. De reputatie van de VU is zowel nationaal, maar zeker ook internationaal, in niet onbelangrijke mate gevestigd langs de lijn van de geesteswetenschappen. Binnen de VU heeft de FRT door de jaren heen een sterke traditie opgebouwd in het onderzoek naar religieuze ideeën en uitingsvormen. Karakteristiek voor vooraanstaande universiteiten in de wereld is dat ze blijvende waardering voor hun eigen traditie weten te koppelen aan een dynamische ontwikkeling die recht doet aan nieuwe maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen. In dat licht beschouwt de VU de beoefening van theologie en religiewetenschap nog steeds als corebusiness.

In de tweede plaats worden Nederlandse universiteiten in toenemende mate bevraagd op hun eigen onderscheidende profielkenmerken. Met een gerespecteerde plaats voor theologie en religiewetenschap heeft de VU vanuit haar eigen DNA zo'n onderscheidend profielkenmerk in handen.

Ten derde heeft de VU de afgelopen decennia een hechte relatie opgebouwd met niet minder dan negen levensbeschouwelijke stromingen in Nederland, die hun academisch gevormd kader binnen aan de VU gelieerde seminaria opleiden. Deze seminaria hebben een eigen financieringsstructuur en zijn onafhankelijk van de FRT, maar hebben er nadrukkelijk voor gekozen hun opleiding in te bedden in de academische structuur van de FRT. Dit betreft zowel de vanouds binnen het Nederlands academisch domein aanwezige christelijke en Joodse stromingen, als ook geloofstradities die binnen het Nederlands academisch domein pas recentelijk tot ontwikkeling zijn gekomen, zoals de Islam, migrantenkerken, het hindoeïsme en het boeddhisme. Daarnaast heeft de FRT zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een gewaardeerde gesprekspartner van overheden, NGO's en bedrijven in de private sector.

Ten vierde ziet de VU goede mogelijkheden vanuit haar expertise op het terrein van theologie en religiewetenschap mede te voorzien in de toenemende maatschappelijke behoefte aan zingeving in de meer algemene zin van het woord. Deze behoefte wordt zowel gearticuleerd door onze eigen studentenpopulatie, als ook door professionals werkzaam in de gezondheidszorg, het onderwijs, levensbeschouwelijke organisaties en de maatschappelijke dienstverlening in het algemeen.

In de vijfde en laatste plaats zien we dat bij andere wetenschappelijke disciplines de behoefte groeit om aspecten van levensbeschouwing bij hun onderzoek expliciet te betrekken, omdat deze een onbetwistbare rol spelen in veel maatschappelijke vraagstukken. Met sterk ontwikkelde academische disciplines op het terrein van theologie en religie is de VU bij uitstek de universiteit die in deze toenemende behoefte kan voorzien. Vanuit de dialogische aard van religiewetenschap en theologie zijn deze disciplines goed in staat het gesprek met andere wetenschappen, in het bijzonder die in het sociale domein en de humaniora aan te gaan.

3. *Theologie en Religiewetenschap*

Waar in het recente verleden de faculteit getooid ging onder de naam *Godgeleerdheid* wordt het huidige werkveld beter afgedekt door de naam *Religie en Theologie*. Over de inhoudelijke betekenis van zowel Theologie als Religiewetenschap bestaat geen algemeen erkende omschrijving. Daarom is het goed in het kader van dit narratief aan te geven hoe binnen de FRT deze disciplines in hun onderlinge verschillen en samenhang worden geduid.

Onder *Theologie* verstaan we de wetenschappelijke discipline waarin aan de hand van heilige teksten en tradities op een geordende en door de rede gestuurde wijze over God en/of het ultieme wordt nagedacht en in samenhang daarmee de geleefde werkelijkheid binnen geloofsgemeenschappen wordt bestudeerd. Theologie richt zich dus enerzijds op God en/of het ultieme en is daarmee een wetenschap waarin het niet-tastbare, niet-meetbare en niet-objectief waarneembare, het transcendente van onze werkelijkheid aan de orde wordt gesteld. Bestuderen de overige wetenschappen de werkelijkheid 'alsof God niet bestaat' (Spinoza), de theologie onderzoekt wat het zou betekenen als categorieën zoals God, het heilige, het ultieme, het transcendente wel bestaan, al dan niet in het besef dat de evidentie van dit bestaan op een ander vlak te zoeken is dan dat van natuurlijke fenomenen. Anderzijds richt de theologie zich op de bestudering van het 'geleefd' geloof, de immanentie, waarin het gelovig spreken over God en het ultieme betrokken wordt op de ervaring van mensen in hun persoonlijk en maatschappelijk leven. De theologiebeoefening stelt zich daarbij mede ten doel gelovigen in hun geloofsbeleving ook verder te helpen. Overigens vormen ook niet-religieuze levensbeschouwingen, zoals het atheïsme, object van onderzoek binnen de FRT.

In de *Religiewetenschap* ligt het accent meer op het door levensbeschouwing geïnspireerde menselijk spreken en handelen. Daarbij kiest de FRT ervoor dit menselijk spreken en handelen te bestuderen met in acht name van het theologisch binnen-perspectief waardoor mensen worden gemotiveerd en geïnspireerd. De religiewetenschap daagt de theologie ook voortdurend uit de gehanteerde theologische perspectieven kritisch te blijven bezien. Daarom worden theologie en religiewetenschap binnen de FRT dicht bij elkaar gehouden en zijn in hun praktische invulling niet altijd scherp van elkaar te onderscheiden. Religiewetenschap zonder directe verbinding met theologie zal moeilijker het door religie gemotiveerde spreken en handelen van mensen kunnen duiden, terwijl theologie zonder verbinding met religiewetenschap een binnen-religieuze aangelegenheid blijft met beperkte zeggingskracht naar de maatschappij in breder perspectief.

In de wetenschappelijke beoefening van religiewetenschap en theologie wordt gebruik gemaakt van tekstuele, historische, empirische, systematische en uitlegkundige (hermeneutische) benaderingen. Bij de bestudering van het transcendent vertoont theologie bèta-trekken, zoals binnen de wiskunde. Taalkunde komt van pas bij het analyseren van heilige teksten, waarbij de inzet van data-analytische benaderingen in toenemende mate zijn vruchten afwerpt. Als het gaat om de bestudering van de praktijken van geloofsgemeenschappen liggen empirische benaderingen evenzeer voor de hand als hermeneutische, narratieve en filosofische. Interdisciplinariteit is daarom intrinsiek aan de beoefening van theologie en religiewetenschap verbonden.

Belangrijk hierbij is ook dat het religieus pluralisme in onze samenleving niet meer is weg te denken. Daarom beschouwen wij binnen de FRT de dialoog tussen diverse religieuze en spirituele tradities als een essentieel kenmerk van ons onderwijs en onderzoek. Ook kan in onze tijd de interactie tussen religiositeit en seculariteit niet worden genegeerd, waarbij religiekritiek en religiestress niet onbesproken kunnen blijven. Deze pluralistische benadering kiest de FRT niet om afstand te nemen van de protestants christelijke theologiebeoefening waarmee ze internationaal bekend is geworden, maar juist om deze toekomstbestendig en blijvend relevant te maken door haar verder te ontwikkelen in een meer pluralistische context.

Binnen de FRT van de VU zijn we daarom van mening dat de traditionele disciplinaire tweedeling tussen ‘binnenbenadering’ van de theologie en de ‘buitenbenadering’ van de religiewetenschap achterhaald en onvruchtbaar is. Religiewetenschappers zijn zich ervan bewust dat in hun sociaal wetenschappelijke benadering van het fenomeen religie kennis van de achterliggende levensbeschouwing en bewustzijn van de eigen positionaliteit noodzakelijk is. Theologen beseffen dat ze de maatschappelijke relevantie van theologie aanzienlijk kunnen vergroten door binnen hun vakgebied de grote maatschappelijke vragen meer expliciet aan de orde te stellen.

Dat in het huidig tijdsgewricht aan de doordenking van levensvragen (‘vragen van ultiem belang’) meer behoefte bestaat wordt mede aangewakkerd door de vele wereldwijde crises waarmee wij anno 2024 worden geconfronteerd. Economische ongelijkheid, ecologische crises, armoede, migratie, politieke en gewapende conflicten, pandemieën, gebrek aan vertrouwen in de democratie en in de wetenschap en de onzekerheid over de rol van kunstmatige intelligentie in onze samenleving, het zijn stuk voor stuk vraagstukken waarbij theologie en religiewetenschap niet afzijdig kunnen en mogen blijven, omdat levensbeschouwing en religie er nu eenmaal een belangrijke rol in spelen. Dit geldt zowel bij de analyse ervan als ook in het identificeren van begaanbare wegen om aan deze grote vraagstukken het hoofd te bieden.

4. Oriëntatie van het onderwijs van de FRT

De FRT van de VU zal zich in het aanbod van bachelor-onderwijs nadrukkelijker gaan richten op de Nederlandstalige student door middel van een breed opgezette Nederlandstalige bacheloropleiding, waarin theologie en religiewetenschap nadrukkelijk op elkaar worden betrokken. Dat wil zeggen dat religiewetenschap vanuit een ‘engaged’ perspectief wordt bestudeerd en onderwezen. Studenten worden door de FRT tijdens colleges en in divers samengestelde werkgroepen met elkaar in gesprek gebracht en geoefend in ‘perspectiefwisseling’. De gereede verwachting is dat dit bijdraagt aan het voorkomen en zo nodig terugdringen van tendensen tot radicalisering binnen de geloofsgemeenschappen waaraan ze later leiding gaan geven.

Door de betrokkenheid bij de FRT van niet minder dan negen seminaria, die elk via 40% van het onderwijsaanbod hun eigen accent in de bacheloropleiding leggen, kunnen afgestudeerden van deze bacheloropleiding in verschillende richtingen uitstromen naar masteropleidingen die opleiden tot predikant, geestelijk leider of geestelijk verzorger. Maar deze zelfde bacheloropleiding Theologie en Religiestudies biedt evenzeer uitstroom-mogelijkheden, al dan niet via een premaster, naar masteropleidingen in de breedte van de geestes- en sociale wetenschappen, met perspectief op functies in het (internationale) bedrijfsleven, de culturele wereld, het (voortgezet) onderwijs, de media en journalistiek, de overheid (zowel landelijk als provinciaal en gemeentelijk) en de wetenschap.

Naast de bacheloropleiding heeft de FRT een relatief groot aanbod aan minoren dat in de behoefte voorziet aan bredere scholing van studenten van andere VU-faculteiten, andere Nederlandse universiteiten en internationale uitwisselingsstudenten.

In het masteronderwijs concentreert de FRT zich op de opleiding tot leidinggevende functies in diverse geloofsgemeenschappen in Nederland en wereldwijd en op geestelijke verzorging al dan niet in het kader van een specifieke levensbeschouwelijke stroming. Afgestudeerden zijn echter ook moeiteloos inzetbaar op terreinen als conflictbemiddeling, journalistiek en beleidsontwikkeling bij de overheid en in het bedrijfsleven. Vanwege de reputatie die de VU en de FRT mede op het terrein van religiestudies en theologie in de wereld in de afgelopen eeuw heeft opgebouwd, oefent de FRT een opvallende aantrekkingskracht uit op promovendi uit vrijwel alle continenten. De FRT zal de komende tijd de facilitering van internationale studenten die belangstelling tonen voor onze masteropleidingen versterken.

De FRT geniet veel belangstelling van internationale promovendi die aan de VU hun doctorstitel willen behalen. Momenteel staan ruim 250 promovendi als PhD-kandidaat bij de FRT ingeschreven. Een substantieel deel van deze promovendi stromen in via onze vier hierboven genoemde internationale partners, die zelf een uitgebreid internationaal netwerk onderhouden. De grootste bottleneck vormt momenteel de benodigde begeleidingscapaciteit. De FRT zal daartoe, naast een aanscherping van het toelatingsbeleid, de samenwerking met zijn internationale partners en andere theologische opleidingen intensiveren en nadrukkelijker gebruik gaan maken van de tot nu toe vrij latente capaciteit van emeriti. De FRT beschouwt het PhD-traject overigens niet exclusief als opmaat naar een wetenschappelijke carrière, maar acht ook de waarde groot van gepromoveerden in de theologie en de religiewetenschap op leidinggevende posities in geloofsgemeenschappen, de zorg, het onderwijs, de overheid en het bedrijfsleven. In dat licht worden Nederlandstalige proefschriften gelijkwaardig gewaardeerd als Engelstalige.

5. Maatschappelijke relevantie van het FRT-onderzoek

Het onderwijs van de FRT wordt gevoed door een internationaal hoog aangeschreven onderzoekprogramma op het terrein van theologie en religiestudies, dat zich de komende jaren sterk zal richten op aansluiting bij de profielthema's van de VU, te weten *Connected World, Governance for Society, Human Health and Life Sciences* en *Science for Sustainability*.

Ter illustratie noemen we hier drie voorbeelden van datgene wat FRT-onderzoekers, geruggesteund door een sterk fundamenteel theologisch en religiewetenschappelijk onderzoeksprogramma, bijdragen aan de bestudering van grote maatschappelijke en globale vraagstukken. Belangrijk om op te merken dat dit meer toepassingsgericht onderzoek alleen kan floreren in een sterke wetenschappelijke bedding van meer fundamenteel onderzoek in onder meer de systematische theologie, kerkgeschiedenis, kerkelijk erfgoed en het gebruik (en misbruik) van teksten.

Een terugkerend discussiepunt rond definities van gezondheid, zoals bijvoorbeeld gehanteerd door de WHO, is de rol van de existentiële en spirituele dimensie, die samenhangt met de invloed van zingeving en waardeoriëntatie op gezondheid. In het onderwijs en onderzoek van de FRT op het terrein van de geestelijke verzorging (Spiritual Care) is dit een centraal aandachtspunt: hoe kunnen mensen worden ondersteund in het omgaan met existentiële uitdagingen op een zodanige wijze dat hun gezondheid en welbevinden worden bevorderd. Dit betreft niet alleen het welbevinden van het individu, maar strekt zich mede uit naar het welzijn van andere dan menselijke bestaansvormen (*Planetary Health*).

Binnen het aan de FRT verbonden *Amsterdam Center for Religion and Sustainable Development* wordt bestudeerd welke bijdragen religies en levensbeschouwingen in zowel positieve als negatieve zin kunnen leveren aan de (oplossing van) de klimaatcrisis. Zo wordt het FRT-onderzoek naar de rol die hoop kan bieden bij het voorkomen van 'freezing' ingezet bij een door SIRE gestart publieksprogramma.

In de onderzoekprogramma's *Peace, Trauma and Religion* en *Extreme Beliefs* wordt onderzocht hoe in samenlevingen die door collectieve trauma's zijn heengegaan (zoals Zuid-Afrika, Indonesië en Rusland) er weer ruimte kan ontstaan voor verbinding en welke rol religieus geijkte begrippen als verzoening en vrede daarbij kunnen spelen. Ook met ons onderzoek hoe fundamentalistisch extremisme (en de daarmee gepaard gaande polarisatie en desinformatie) adequaat geanalyseerd, herkend en effectief bestreden kan worden sluit FRT naadloos aan bij evidente maatschappelijke problematiek.

Met deze thema's slaat de FRT een verbinding met internationale onderzoekprogramma's, onder meer blijkend uit de participatie van de FRT in de *European Academy on Religion and Society (EARS)*, een samenwerkingsverband van 20 vooraanstaande Europese universiteiten met een onderwijsaanbod en onderzoekprogramma's op het terrein van religie en theologie.

Ook in het kader van Leven Lang Ontwikkelen (LLO), ten dienste van professionals werkzaam bij overheidsinstanties, zorginstellingen, bedrijven en NGO's heeft de FRT het nodige te bieden. Op bijvoorbeeld het terrein van trauma en rouw, religie en duurzame ontwikkeling en extremisme weet men individuele FRT-wetenschappers inmiddels goed te vinden. Ter bevordering en structurering van deze activiteiten zal in 2024 de support-organisatie worden versterkt, in nauwe samenwerking met inhoudelijk gelieerde andere VU-faculteiten.

Vastgesteld door Faculteitsbestuur Religie en Theologie op 8 februari 2024.